د بُســت

علمي او څېړنيزه مجله

کال	ګڼه	ټوک
۱۴۰۱	لومړی	لومړی

BOST UNIVERSITY
IN SOCIAL MEDIA

FACEBOOK

@bostuniversity

TWITTER

@bostuniversity

INSTAGRAM

@universitybost

YOUTUBE

@bostuniversity

LINKEDIN

@bostuniversity

WEBSITE

www.bost.edu.af

EMAIL ADDRESS

info@bost.edu.af

research@bost.edu.af

PHONE NUMBER

034 200 0008

0702 300 728

Designed By: Bost Technology
www.bost.tech

بسم الله الرحمن الرحيم

بُست علمي او څېړنيزه مجله

بُست پوهنتون

لومړی ټوک – لومړی ګڼه

کال – ۱۴۰۱

بُست علمی او څېړنیزه مجله
بُست پوهنتون

د امتیاز خاوند: بُست پوهنتون

مسؤل مدیر: پوهنمل دوکتور ناصر ضیا ناصری

کتنپلاوی:

⇐ پوهندوی رضوان الله مملوال
⇐ پوهنمل عبدالعزیز صابر
⇐ پوهنمل عبدالولي هجران
⇐ پوهنمل حنیف الله باوري
⇐ پوهنیار عبدالولی همت
⇐ پوهنیار بشیر احمد بابا زوی
⇐ خان محمد وفا
⇐ ډاکټر ذبیح الله انوری
⇐ پوهنوال دوکتور احمد جاوید پویش
⇐ پوهنوال دوکتور خال محمد احمدزی
⇐ پوهندوی دوکتور غلام رسول فضلي
⇐ پوهندوی دوکتور علی احمد
⇐ پوهنمل دوکتور عبدالوهاب حکمت
⇐ پوهنمل دوکتور ناصر ضیا ناصري
⇐ پوهندوی نیاز محمد زاهدي

ډیزاین: د بُست پوهنتون دخپرنیزو او فرهنګي چارو مدیریت

&

Bost Technology (www.bost.tech)

د خپرولو کال: ۱۴۰۱

پته: بُست پوهنتون، لښکرگاه،هلمند، افغانستان

د بُست پوهنتون د رئیس پیغام

په نني ژوند کې د یوې علمي مؤسسې یو له مسؤلیتونو څخه دا دی، چې نه یواځې خپل محصلان د پوهې په ګاڼه سمبال کړي، بلکې د پوهنتون د لوړو زده کړو لرونکو پوهانو او استادانو د علمي زیرمتون څخه داسې څه وخت په وخت راوباسي، چې د ټولني د ژوند د اړتیاوو د پوره کولو لپاره او یا لږ تر لږه د ټولنې د لوستي قشر د خبرولو او که وکولای شي له هغوی څخه د عمل په ډګر کې د ګټې اخیستنې په موخه، په کار واچول شي.

و دې موخې ته د رسیدلو لپاره پوهنتون باید یو داسې علمي خپرندویه ارګان ولري، چې په هغه کې د پوهنتون ټول با صلاحیته منسوبین که هغه استاد وي، که کارکوونکی او که زده کړه یال، خپلې علمي او څېړنیزي مقالې او لیکنې د کاغذ پر مخ باندې کښیښودلای شي.

زما په شخصي آند پدې مجله کې لکه له نوم څخه چې یې ښکاري، باید داسې مسائل را برسیره شي، چې نه یواځې په پوهنتون پورې راګیر پاتې شي، بلکې په عام ډول سره د افغاني ټولنې او په ځانګړې ډول سره د هلمند ولایت د اوسیدونکو نني او سبا ژوند ته په کتلو سره، بریالیتونونه، ستونزې، وړاندیزونه او د حل لارې- چارې، وړاندې کړل شي. هغه وخت به د بُست پوهنتون علمي مجله یواځې د بست پوهنتون نه، بلکې د ټول هلمند ولایت، آن د سیمې او ټول افغانستان په کچه د پوهې او څېړنې په برخه کې د وخت د غوښتنو سره سم، د پاملرنې وړ او د ځوان نسل ته د یوې سمې لارې د ښودلو په موخه، یوه محبوبه او پر زیاتو خلکو باندې ګرانه مجله وي او په ټول هیواد کې به خپل مینه وال ولري.

دا مجله به د بُست پوهنتون د مشرتابه، استادانو، محصلانو، فارغانو او ټولو مینه د علمي او څېړنیزو مقالو د خپرولو لپاره که هغوی د پوهې په هر ډګر کې چې وي، یو خپرنیز ارګان وي، چې و خپریدلو ته به یې ټول مینه وال په تمه ناست وي. څومره به پرځای او ښه خبر وي، چې د ټولنې لوستی قشر په تیره بیا د بست پوهنتون محترم استادان، فارغ شوي او بر حاله محصلان د علمي او څېړنیزو مقالو ولیکلو ته وهڅول شي.

زه د بُست پوهنتون د ټولو منسوبینو په استازیتوب ویاړ لرم، چې د بُست پوهنتون د علمي مجلې د خپریدلو له امله د محترم مؤسس، محترم علمي مرستیال او د څېړنې له محترم آمر او همدا رنګه د مجلې له ټولو کارکوونکو او پرسونل څخه د زیار او زحمت په ګاللو سره چې مجله یې و خپریدلو ته چمتو کړې ده، مننه او قدرداني وکړم، ټولو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او هیله لرم چې د بُست پوهنتون د علمي مجلې کارکوونکي به خپل رسالت د پوهنتون او ټول هلمندې ولس او په اخری تحلیل کې د ټول افغان ملت پر وړاندې په پوره او ټینګ عزم سره سرته ورسوي.

په درنښت

ډیپلوم انجنیر محمود سنګین

سریزه

بُست پوهنتون ویاړ لري چې د خپل علمي پرمختګ په لاره کې یې یو بل ډېر مهم او اړین ګام پورته کړ او هغه د بُست د علمي او څېړنیزي مجلې د لومړۍ ګڼې خپرېدل دي . تر هر څه دمخه د پوهنتون ټولو استادانو، محصلانو او د علم او پوهې د لوی کور مینه والو ته د بُست د علمي او څېړنیزي مجلې د خپرېدلو مبارکي وړاندې کوم او ددې سره جوخت د ټولو ملګرو څخه چې ددې مجلې د جواز په تر لاسه کولو، ترتیبولو او خپرولو کې یې نه ستړې کېدونکې ونډه اخیستې ده د زړه له کومي مننه کوم.

د علمي کور کهول او اړوند کسانو ته ښکاره ده او پوره باور لري چې د نننی نړۍ هر اړخیزه پر مختګ د پوهانو د علمي څېړنو د زیار له برکته ممکن سوی او د لوړو زده کړو مؤسسې، اکادمیک انستیتوتونه او څېړنیز علمي مرکزونه پکښې مرکزي او پریکنده رول لوبولی دی.

همدې اصل او ارزښت ته په کتو سره بُست پوهنتون غواړي د پرمختللو اکاډمیکو نورمونو په رعایت د تدریس، علمیڅېړنو او نوښتونو له لاري مسلکي کادرونه وروزي او د معیاري تحصیلي اسانتیاوو او زمینو په برابرولو سره د ټولنې ځوانانو ته معیاري او د لوړ کیفیت لوړې زده کړي وړاندی او د علمیڅېړنو پر بنسټ د کره پوهنیزو اثارو د تولید زمینه برابره کړي ، ترڅو د لوړو زده کړو او مسلکي پوهې په ډګر کې د ګټورو مهارتونو په تر لاسه کولو او د خپلو رښتینو اهدافو په لاسته راوړلو سره د ټولنې او هیواد په پرمختګ او رغونه کې رغنده ونډه واخلي او د رښتیني خدمت جوګه شي.

ژمن یو چې د هلمند ولایت، ګاونډیو ولایتونو او په ټول هیواد کي ځوان نسل ته د اسلامي ، ملي او کلتوري ارزښتونو په رڼا کي معیاري د علمي او مسلکي لوړو زده کړو او پراخو علمي څېړونو زمینه برابره او ټولني او هیواد ته ژمن او روزل سوي کادرونه وړاندي کړو.

د اوس لپاره د بُست علمي او څېړنیزه مجله یوازي د **سائینسي علومو** په برخه کې علمي او څېړنیزي مقالي او لیکني د چاپ او نشر د تګلارې سره سم مني او خپروي او هیله مند یو چې په راتلونکې کي به نوري برخي هم ور زیاتي کړل سي.

ډاډ لرم چې د بُست پوهنتون استادان، محصلان او علمي کارمندان به انشأالله، نن، سبا او په راتلونکې کې د خپلي علمي څېړنیزي مجلې د خپرولو له لاری خپل دغه دروند خو ویاړلی دین (پور) ادأ کړي. همدا ډول ټولو د علم او پوهي څښتنانو او مینه والو ته په مینه سره بلنه ورکوو چي ددی علمي او څېړنیزي مجلي او د بُست پوهنتون د پرمختګ په لاره کي خپلي علمي او څېړنیزي لیکني، آندونه، وړاندیزونه او رغنده نیوکي او مرستي د تل په شان راولوروی او د علم ددي ستر کور په ودانولو کي د خپلي دیني، او ملي برخي د اداینې ویاړ راوبخښي.

موږ هوډ کړیدي او هیله مند یو چي انشآ الله د وخت په تیریدو سره به د خپل هیواد و بچیانو او ځوان نسل ته د تدریس ، ښه روزني او څېړنیز هاند لپاره اړیني او د پام وړاسانتیاوي برابري کړو تر څو په لومړي پړاو کښي خپلو هلمندوالو بیا د سهیل لویدیځي حوزي او په پاي کښي و ټولو هیوادوالو ته د یو داسي چوپړ مصدر وګرځي چي زموږ د ځوریدلي اولس او ویجاړشوي هیواد اقتصادي، فرهنګي، سیاسي او ټولنیزي ستونزي حل او افغانستان د نړي د پرمختللوهیوادونو په لیکه کي ودریږي.

لړلیک

د صفحی شمیره	د مقالی عنوان

د هلمند ولایت بُست روغتون کي د بولي طرق انتاني ناروغۍ د واقعاتو مطالعه ------------------------------ 1

ډاکټر نثاراحمد راسخ، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر ذبیح الله انوری او ډاکټر سید بسم الله سجادی

په مارجې ولسوالۍ کي د غنمو د تولید اقتصادي تحلیل -- 9

پوهندوی ډاکټر علي احمد، حمید الله هدایت او پوهنیار بریالی رفیع

د سازمان پر کارکردگی باندی د رهبری د طریقو تاثیر -- 16

نوماند پوهنیار عصمت الله قانع

په روغتیایې خدماتو کي د تکنالوجۍ د نوښت اغیزې او تحلیل-- 24

فیروز احمد بلوچ او خان محمد وفا

د شبکي امنیت اهمیت، راتلونکي او پلي کول -- 35

حسن خان مخلص او خان محمد وفا

د غټو معلوماتو تحلیلونه او د هغوی امنیتي مسئلې -- 45

خان محمد وفا او فیروز احمد بلوچ

د نړۍ د مصـــنوعـــي ســـپوږمـــکۍ لنډه پیژندنه -- 54

سید نصیراحمد اغا او خان محمد وفا

د مېخي تهدابونو مُهم ډولونه -- 60

انجنیر نثاراحمد احمدي، انجنیر حیات خان مخلص او انجنیر ولی جان سروری

نړیواله تودوخه، د اقلیم بدلون ،لاملونه، اغیزي او حل لاري -- 72

انجنیرعزت الله سلطاني او انجنیر ولی جان سروری

د کندهار په میرویس حوزوي روغتون کي د نري رنځ ناروغۍ د واقعاتو مطالعه -------------------------- 80

ډاکټر عبدالوکیل اکرم، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر عبدالمنان مفتی زاده او ډاکټر ذبیح الله انوری

د هلمند ولایت بُست روغتون کي د نیفروتیک سندروم د واقعاتو مطالعه ---------------------------------- 86

ډاکټر معاذالله زاهد، ډاکټر ذبیح الله انوری، پوهندوی ډاکټر علي احمد او ډاکټر سید بسم الله سجادی

مطالعه واقعات کسوربسته ثلث متوسط عظم عضد در شفاخانه حوزوی پروفیسور دوکتور عزیزالله ---------- 92

ډاکتر محمد مسعود موسوی، پوهندوی ډاکټر علی احمد، ډاکټر ذبیح الله انوری او ډاکټر سید بسم الله

دکندهار میرویس حوزوی روغتون داخله اطفالو په څانګه کي د شري ناروغۍ د واقعاتو مطالعه ----------- 98

ډاکټر عبدالعزیز صافی، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر ذبیح الله انوری او ډاکټر سید بسم الله سجادی

په مارجې ولسوالۍ کې د غنمو د تولید اقتصادي تحلیل

پوهندوی ډاکټر علي احمد[*1]، حمید الله هدایت[2]، پوهنیار بریالی رفیع[3]

[1] کرنیز اقتصاد او ترویج څانګه، کرهنې پوهنځی، هلمند پوهنتون

[2] اداره او تشبثات څانګې محصل، اقتصاد پوهنځی، بُست پوهنتون

[3] د بڼوالۍ څانګه، کرهنې پوهنځی، هلمند پوهنتون

د مسؤل ایمیل آدرس: aada.aliahmad@gmail.com

لنډیز

دا څېړنه د هلمند په ولایت کې د غنمو د تولید اقتصادي تحلیل کال (۱۳۹۹-۱۴۰۰) سرلیک لاندې په ۱۴۰۱ هجري شمسي کال کې ترسره کړه. د څېړنې عمده موخې د غنمو د تولید لګښت معلومول، مجموعي او خالص عواید تحلیل کول، د غنمو د مارکیټینګ چینلونه موندل او د غنمو په تولید کې خنډونه او حل لارې وړاندې کول. د څېړنې لپاره مو د هلمند ولایت مارجه ولسوالي په قصدي ډول وټاکل، (۶۰) تنه څواب ورکوونکي مو په تصادفي ډول وټاکل او شپږ کلي مو په قصدي ډول انتخاب کړي وه، چې د یادو ځواب ورکونکو (کروندګرو) څخه د مهالوېش او پوښتنپاڼو له طریقه لومړني معلومات ترلاسه کړو. د دوی کروندې مو په دریو کټګوریو ویشلي وې (کوچنۍ ۱-۳ جریبه)، (میانه ۳-۵ جریبه) او (لویه ۵- پورته جریبه) کروندې چې د هرې کروندې لپاره مو (۲۰) کسان انتخاب کړي وه. چې د څېړنې په نتیجه کې مو دا وموندل، چې د کوچنۍ، میانه او لویې کروندې د تولید لګښت په ترتیب سره (۴۰۷۲۱)، (۷۷۰۲۳) او (۱۵۱۲۸۰) افغانۍ په اوسط ډول دی. د کوچنۍ، میانه او لویې کروندې ټوله عواید په ترتیب سره (۶۲۸۳۱)، (۱۲۹۳۴۸) او (۳۰۲۷۸۳) افغانۍ په اوسط ډول په لاس راغلی دی. د کوچنۍ، میانه او لویې کروندې خالص عواید په ترتیب سره (۲۲۱۱۰)، (۵۲۳۲۵) او (۱۵۱۵۰۰) افغانۍ په اوسط ډول دی. او د مارکیټینګ دوه چینلونه مو و موندل (تولید کوونکي - عمده فروش - مصرف کوونکي) او (تولید کوونکي عمده فروش - پرچون فروش - مصرف کوونکي). د تولید او مارکیټینګ ستونزې عبارت دي د اوبو کموالی، د اصلاح سوي تخمونو نشتوالی، مرضونه، افتونه،د منظم مارکیت نشتوالی، د مناسب ساتنځایونو نشتوالی، د پروسیس نشتوالی او په مارکیټ کې د ګدام نشتوالی.

کلیدي کلیمې: غنم، تولید لګښت، مجموعي عواید، خالص عواید او ستونزې.

سریزه

غنم (Triticum Aestivum) د هرهیواد مهم خوراکي غلې او خوراکي سرچینې دي چې د ټول خوراکي توکو د پروټین لویه برخه برابروي. دا د نړۍ په رژیم کې د نورو حبوباتي فصلونو په پرتله ډیر کالوري او پروټینونو کې مرسته کوي. د غنمو اوړه د چپاتو، ډوډۍ، پاستا، بیسکوټونو، ډلونو او سمولینا او نورو په جوړولو کې کارول کیږي، غنم د ایتانول، بیر، د غنمو پر بنسټ د کاسمیټکس، پولیمر، چپکونکو، رالونو او نورو لپاره د خامو موادو په جوړولو کې هم کارول کیږي. د غذایي فایبر سرچینه د هاضمي اختلالاتو، د غابښونو اختلالاتو، د پوستکي ناروغیو او د غابښونو درد او داسې نورو په مخنیوي او درملنه کې مرسته کوي. د غنمو غذایي ارزښت (۱.۱ جدول) د کاربوهایډریټ، پروټین، غوړ، ویټامینونو منرالونه او فایبر او نور په شمول د لوی شمیر اجزاو د ځانګړي ترکیب څخه رامینځته کیږي. غنم د ژمي فصل دی او په ټول هند کې د سمندر له سطحې څخه تر ۳۵۰۰ څخه تر ۴۰۰۰ متره پورې په همالیا کې کرل کیږي. د کرنې او ودې د دورې لپاره مناسبه تودوخه د ۲۰ ^{0}C څخه تر ۲۵ ^{0}C پورې ده. دا روښانه لمر ته اړتیا لري د بلوغ په وخت کې دا په ټولو خاورو کې کرل کیدای سي چې Ph یې له ۵ څخه تر ۷.۵ پورې وي. د نسبي رطوبت ۶۰-۷۰ سلنې ددې نبات د ودې په موده کې مناسب دی. عموماً، د غنمو ډډ (تنه) د ۸۰ څخه تر ۱۲۰ سانتي متره پورې سیند، سلنډر، نرم او اوږدوالی لري. پاڼي یې عموماً اوږدې وي او د ۴-۵ پورې یې د ورو شمېر رسیږي. د غنمو دانه د ډیر پتلي پیري کارپ طبقې پواسطه پوښل کیږي چې دریې برخې لري لکه بران، اندوسپرم او جراثیم (Bakhru 1996).

۱ جدول: د غنمو غذایي ارزښت (۱۰۰ ګرامه)

S. N	Nutrient	Amount
۱	Protein (%)	۱۲,۱
۲	Fat (%)	۱,۷
۳	Minerals (%)	۲,۷
٤	Fibre (%)	۱,۹
٥	Carbohydrates (%)	٦۹,٤
٦	Calcium	٤۸ mg
۷	Phosphorus	۳٥٥ mg
۸	Iron	۱۱,٥۰ mg
۹	Calorific value	۳٤۱
۱۰	Vitamin B complex	Small amount

Source: By H.K. Bakhru 1996.

غنم د نړۍ په شاوخوا ۱۲۰ هیوادونو کې کرل کیږي. د غنمو لوی تولیدونکي هیوادونه چین، هند، امریکا، روسیه، کاناډا او استرالیا دي. چین د غنمو تر ټولو لوی تولید کونکي هیواد دی، چې په ۲۰۰۹ کال کې یې ۱۱۵.۱۰ میلیون ټنه کلنی تولید درلود او وروسته هند د ۸۰.۸۰ میلیون ټنو تولید سره. د نړۍ د غنمو په تولیزه توګه (۶۸۵.۸۰ میلیونه ټنه) تولید کې ۱۶.۷۹ سلنه برخه د چین او وروسته هند (۱۱.۷۸ سلنه) جوړوي. په نړۍ کې د غنمو په عمده تولیدونکو هیوادونو کې د غنمو تولید په لمړي شکل کې ښودل سوی دی (FAO, 2022).

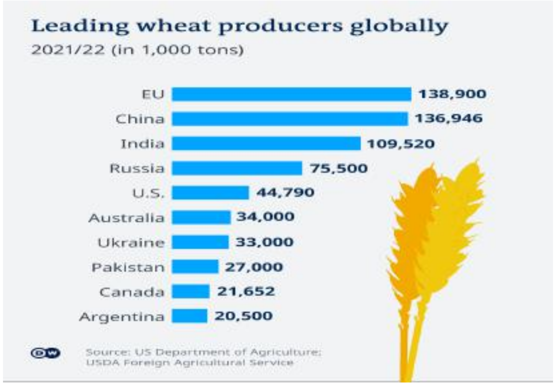

۱ شکل: د غنمو تولید په میلیون ټن کال ۲۰۲۱ م

مواد او کړنلاره

الف. د څېړنې ځای او وخت

دا څېړنه مو د هلمند په ولایت مارجې ولسوالی کې د غنمو د تولید اقتصادي تحلیل تر سرلیک لاندې په ۱۴۰۱ هجري شمسي کال کې ترسره کړې ده.

ب. د څېړنې ډیزاین

د څېړنې لپاره مو هلمند ولایت او مارجه ولسوالی په قصدي ډول وټاکل. په دې ولسوالی کې (د اځکزو بلاک، تاجکانو بلاک، ون سي بلاک، وردګانو بلاک، کاکړانو بلاک او ټو سي بلاک) په تصادفي ډول انتخاب کړل او همدا راز د څېړنې لپاره مې په دغو ساحو کې (۶۰) کسان (ځواب ورکوونکي) په تصادفي ډول انتخاب کړل تر څو له هغوي څخه د دوی د ځمکو اړوند لکه لګښت، حاصل، عواید، ستونزي او داسي نورو په اړه معلومات راټول او تجزیه کړو او د ځواب ورکوونکو د غنمو کروندي مو په درو ګټګوریو وویشلې، چې په لاندې (جدول) کې ښودل سوی دي:

۲ جدول: د غنمو د کروندو کټګوریې

شماره	دکروندی ډول (جریب)		
	کوچنی کروندی	میانه کروندی	لوی کروندی
۱	۱ - ۳	۳ - ۵	د ۵ څخه لوړ

منبع: د ساحې څخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

ج. مواد

په څېړنه کې مو د لومړني او دوهمي معلومات څخه کار اخیستی دی. لومړني معلومات د هلمند ولایت مارجې ولسوالی د کروندګرو څخه د پوښتنپاڼو او مرکو په مرسته راټول کړي دي او دوهمي معلومات د ملي او نړیوالو ژورنالو، معتبرو ډاټا بیسو او کتابونو څخه راټول کړي دي.

نتیجه او مناقشه

۱. د ځواب ورکوونکو عمومي معلومات:

په (۳ جدول) کې لیدل کیږي چې ټوټل ۶۰ کروندګرو څخه معلومات راټول سوي دي، چې د عمر اوسط یې ۳۳،۶۸ دی، کښته نقطه یې ۱۸ او لوړه نقطه یې ۶۳ ده.

۳ جدول: د ځواب ورکوونکو عمر

Age	
N Valid	۶۰
Missing	۰
Mean	۳۳.۶۸
Mode	۲۳
Minimum	۱۸
Maximum	۶۳

منبع: د ساحې څخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

(۲ شکل) د کروندګرو د زده کړې کچې راښیي، هغه کسان چې تعلیم نه لري (۳۶،۶۷٪) فیصده دي او هغه کسانو چې لومړنیې زده کړې لري (۳۰٪) دي، او هغه کسانو چې د دوولسم څخه فارغه دي (۲۶،۶۷٪) دي. هغه کسان چې زده کړې یې تر لیسانس پورې کړې دي (۶،۶۷٪) دي.

۲شکل: د کروندګرو د زده کړې کچه

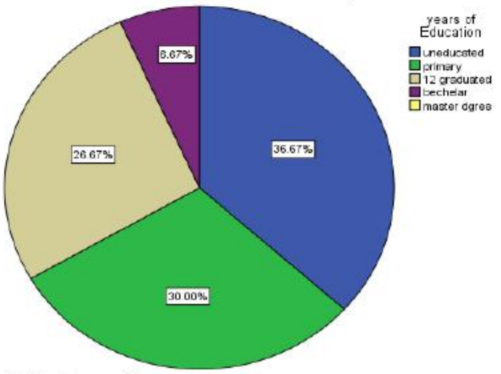

منبع: د ساحې څخه راټول سوی معلومات ۱۳۹۹ د ل

د غنمو د تولید لګښت:

۲.۱ د کوچني کروندو د تولید لګښت په (۴ جدول) کې ښودل سوی دی.

۴ جدول: د کوچنی کروندی لګښت (افغانی)

		Irrigation	URA and DAP	Chemical	Seed	Famer	Harvest and Tresh	Mola share	Depreciation	land preparation	Animal fertilizer
N	Valid	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		6077.00	9050.00	4175.00	2177.50	497.00	3562.50	4852.00	1267.50	4587.50	4475.00
Minimum		3000	5000	1500	0	0	1500	1000	0	2000	0
Maximum		30000	15000	17500	3500	9940	5600	7700	7500	6500	12500
Sum		121540	181000	83500	43550	9940	71250	97040	25350	91750	89500
Percentiles	25	4362.50	6000.00	2500.00	1818.75	.00	3225.00	3536.00	462.50	4000.00	1225.00
	50	4865.00	10000.00	3250.00	2287.50	.00	3500.00	4760.00	750.00	4500.00	4000.00
	75	5227.50	11000.00	4875.00	2900.00	.00	4075.00	6825.00	1200.00	5750.00	8625.00

منبع: د ساحې څخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

د میانه کروندو د تولید لګښت په (۵ جدول) کې ښودل سوی دی.

۵ جدول: د میانه کروندی لګښت (افغانی)

		Irrigation	URA and DAP	Chemical	Seed	Farmer	Harvest and Tresh	Mola share	Depreciation	land preparation	Animal fertilizer
N	Valid	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		11130.50	24250.00	5400.00	3635.25	3500.00	8072.00	8736.00	1495.00	6780.00	4025.00
Minimum		2610	12000	2000	0	0	1600	3220	0	3000	0
Maximum		25000	28500	10000	5500	18200	16100	10500	6000	8500	15000
Sum		222610	485000	108000	72705	70000	161440	174720	29900	135600	80500
Percentiles	25	7612.50	23437.50	3000.00	3147.50	.00	4625.00	8400.00	575.00	5825.00	.00
	50	10800.00	25000.00	5750.00	3875.00	.00	6450.00	9100.00	1250.00	7250.00	3250.00
	75	13037.50	26000.00	7375.00	4468.75	7350.00	11330.00	10325.00	1775.00	7500.00	6875.00

منبع: د ساحې ځخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۲.۳. د لويو کروندو د توليد لګښت په (۶ جدول) کي ښودل سوی دی.

۶ جدول: د لويي کروندو لګښت (افغانی)

		Irrigation	URA and DAP	Chemical	Seed	Farmer	Harvest and Tresh	Molashare	Depreciation	land preparation	Animal fertilizer
N	Valid	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		14897.25	37705.00	7912.50	9157.50	18431.00	12556.00	19215.00	4745.00	14940.00	11725.00
Minimum		3915	10000	2500	1500	0	1050	5600	0	4000	0
Maximum		37500	65000	13000	26250	81620	22400	49000	23000	37500	40000
Sum		297945	754100	158250	183150	368620	251120	384300	94900	298800	234500
Percentiles	25	12637.50	28250.00	6750.00	5187.50	.00	8750.00	12075.00	2000.00	9000.00	3625.00
	50	14605.00	37500.00	7875.00	8125.00	7000.00	13000.00	15400.00	3000.00	9750.00	10000.00
	75	15657.50	46062.50	9750.00	12875.00	26250.00	16875.00	26250.00	4750.00	21750.00	20000.00

منبع: د ساحې ځخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۳. د غنمو د توليد مجموعي او خالص عوايد:

۳.۱. د غنمو د کوچني کروندو مجموعي او خالص عوايد په (۷ جدول) کي ښودل سوي دي.

۷ جدول: په کوچنی کروندی کی مجموعی او خالص عواید (افغانی)

		total revenue of wheat	per jerib revenue of wheat	net revenue	net revenue per gerib
N	Valid	20	20	20	20
	Missing	0	0	0	0
Mean		62831.00	19006.25	22110.00	9732.00
Minimum		16800	9100	5000	3250
Maximum		70000	24500	56000	34500
Sum		958440	380125	442200	194640
Percentiles	25	38430.00	14000.00	7125.00	5150.00
	50	44100.00	21000.00	18000.00	7915.00
	75	68250.00	23330.00	29500.00	12497.50

منبع: د ساحې ځخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۳.۲. د غنمو د ميانه کروندو مجموعي او خالص عوايد په (۸ جدول) کي ښودل سوي دي.

۸ جدول: په میانه کروندی کی د مجموعی او خالص عواید (افغانی)

		total revenue of wheat	per jerib revenue of wheat	net revenue	net revenue per gerib
N	Valid	20	20	20	20
	Missing	0	0	0	0
Mean		129348.00	20322.50	52325.00	12402.50
Minimum		65800	12000	20000	4000
Maximum		105000	28000	77000	20000
Sum		1850800	406450	1046500	248050
Percentiles	25	84000.00	18350.00	32000.00	7187.50
	50	94500.00	21000.00	58000.00	13500.00
	75	103250.00	22312.50	73750.00	18250.00

منبع: د ساحې ځخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۳.۳. د غنمو د لويو کروندو مجموعي او خالص عوايد په (۹ جدول) کي ښودل سوي دي.

۹ جدول: په لويی کروندی کی مجموعی او خالص عواید (افغانی)

		total revenue of wheat	per jerib revenue of wheat	net revenue	net revenue per gerib
N	Valid	20	20	20	20
	Missing	0	0	0	0
Mean		302783.00	21953.35	151500.00	9787.00
Minimum		7000	10180	21000	1070
Maximum		350000	46660	1400000	18660
Sum		3213000	439067	3030000	195740
Percentiles	25	78750.00	17500.00	53750.00	4100.00
	50	140000.00	18875.00	98250.00	9772.50
	75	206500.00	24582.50	112000.00	13577.50

منبع: د ساحې ځخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۴. د غنمو د مارکيټينګ چينلونه:

د څېړني په نتيجه کي د مارکيټينګ دوه چينلونه وموندل سول، چي په لاندي ډول سره دي.

Producer ➡ Wholesaler ➡ Consumer

Producer ➡ Wholesaler ➡ Retailer ➡ Consumer

په لومړي چينل کي توليد کوونکي خپل محصولات پر عمده فروش پلوري او عمده فروشان يې پر مصرف کوونکو پلوري، په ياده ساحه کي ددغه چينل کاروونکي (۲۵) کسان وه چي (۴۱،۶۷) سلنه کيږی (۳ شکل). په دوهم چينل کي توليد کوونکي خپل محصولات پر عمده فروشانو پلوري او عمده فروشان دغه محضولات پر پرچون فروشانو پلوري او پرچون فروشان يې پر مصرف کوونکو پلوري، په ياده ساحه کي دغه چينل کاروونکي (۳۵) کسان وه، چي (۵۸،۳۳) سلنه جوړوي.

منبع: د ساحې ځخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۵. د غنمو په تولید او مارکیټینک کې ستونزي:

۵.۱ د غنمو په تولید کې ستونزي په (۱۰ جدول) کې ښودل سوي دي.

۱۰ جدول: د غنمو په تولید کې ستونزي

شماره	د ستونزی ډول	د ځواب ورکوونکو شمیر	درجه
۱	د اوبو کموالی	٦۰ (٪۱۰۰)	لومړی
۲	اصلاح سوو تخمونو نشتوالی	۵۴ (٪۹۰)	دوهمه
۳	مرضونه	۴۵ (٪۷۵)	دریمه
۴	آفتونه	۳۹ (٪٦۵)	څلورمه

منبع: د ساحې څخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

۵. د غنمو په مارکیټینګ کې ستونزي په (۱۱ جدول) ک ښودل سوي دي.

۱۱ جدول: د غنمو په مارکیټینګ کې ستونزي

شماره	د ستونزی ډول	د ځواب ورکوونکو شمیر	درجه
۱	مناسب ساتنځایونه	٦۰ (٪۱۰۰)	لومړی
۲	پروسیس	۵۹ (٪۹۸،۳)	دوهمه
۳	منظم مارکیټ	۵۸ (٪۹٦،٦)	دریمه
۴	ددولت لخوا د غنمو محصولاتو لپاره د نرخ نه تعین کول	۵۷ (٪۹۵)	څلورمه
۵	ارزانه قیمت	۵۴ (٪۹۰)	پنځمه
٦	خرابه لار	۴۲ (٪۷۰)	شپږمه
۷	په مارکیټ کی د ګدام نشتون	۳٦ (٪٦۰)	اوومه

منبع: د ساحې څخه راټول سوي معلومات (۱۳۹۹ کال)

پایله

۱: د څېړني لپاره مو د هلمند ولایت شمال لویدیځه ولسوالي (مارجه) په قصدي ډول ټاکلې ده (٦۰) تنه ځواب ورکوونکي مو په تصادفي ډول وټاکل او د دوی کروندې مو په دریو کټګوریو و ویشلې (کوچنی ۱-۳ جریبه)، (میانه ۳-۵ جریبه) او (لویه ۵ – څخه پورته) د هري کروندې لپاره مو (۲۰) ځواب ورکوونکي (کروندګر) انتخاب کړل.

۲: د څېړني په نتیجه کي مو دا وموندل چي د کوچنی، میانه او لویو کروندو د تولید لګښت په ترتیب سره (۴۰۷۲۱)، (۷۷۰۲۳) او (۱۵۱۲۸۰) افغانۍ په اوسط ډول دی.

۳: د څېړني په نتیجه کي مو دا مشاهده کړل چي د کوچنی، میانه او لویو کروندو مجموعي عواید په ترتیب سره (٦۲۸۳۱)، (۱۲۹۳۴۸) او (۳۰۲۷۸۳) افغانۍ په اوسط ډول سره دي.

۴: د څېړني په نتیجه کي مو دا ترلاسه کړل چي د کوچنی، میانه او لویو کروندو خالص عواید په ترتیب سره (۲۲۱۱۰)، (۵۲۳۲۵) او (۱۵۱۵۰۰) افغانۍ په اوسط ډول په لاس راغلي دي.

۵: د څېړني په ساحه کي مو دوه چینلونه و موندل، (تولید کوونکي، عمده فروش، مصرف کوونکي) او (تولید کوونکي، عمده فروش، پرچون فروش، مصرف کوونکي).

٦: د غنمو په تولید کي عمده ستونزي عبارت دي د اوبو کموالی (٪۱۰۰)، د اصلاح سوي تخمونو نشتوالی(٪۹۰)، مرضونه (٪۷۵) او آفتونه لکه خزندې(٪٦۵).

۷: د مارکیټینګ عمده ستونزي عبارت دي له (مناسب ساتنځایونو نشتوالی(٪۱۰۰)، پروسیس نشتوالی(٪۹۸،۳)، منظم مارکیټ نشتوالی(٪۹٦،٦)، د دولت لخوا د غنمو محصولاتو لپاره د نرخ نه تعین کول(٪۹۵)، ارزانه قیمت(٪۹۰)، خرابه لار(٪۷۰) او په مارکیټ کي د ګدام نشتوالی(٪٦۰).

اخځلیکونه

Annual Agriculture Statistics (2010). Commissioner of Land Records and Settlements, Gwalior, Madhya Pradesh.

ahmad et al. (2021). profitability of Wheat production in Nawa District of Helmand province, Afghanistan. *International Journal of Innovative Science and Research Technology, 6*(6), 1249-1252.

Ahmad et al. (2017). Integrated farming system for Helmand province, Afghanistan. *International Journal of Advanced Education and Research, 2*(5), 62-67.

Banafar, K.N.S. (2005). Economics of Wheat Cultivation in Sehore District of Madhya Pradesh. *Agricultural Marketing, 48*(3),18-22.

Bakhru,H.K. (service, 2021/22) (1996). Nutritional Value of Wheat. *international Journal of Advaced education research*.

Dwivedi, Sudhakar and N.P. Singh (2000). A Study of Resource Use Efficiency of Wheat Crop in Agra District. *Journal of Agriculture and Scientific Research, 36*(1/2): 14-18.

food and agriculture organization of united nation. (2022). Global Information and Early Warning System Afghanistan: food and agriculture organization.

Goel Veena (2000). A Study of Market Arrivals and Procurement Pattern of Wheat by Public and Private Agencies in Punjab. *Indian Journal of Regional Science, 32*(2):94-102.

Jain, K.K. (1993). An Appraisal of Costs and Prices on Different Farms in Punjab. Agricultural Situations in India, 47 (10):763-773.

Kumar, Anuj and Randhir Singh (2003). Wheat Production Constraints in Jharkhand. Agricultural Extension Review, pp: 26-30.

Mishra, G.P., F. Uddin and B.K. Bajpai (1988). Wheat Marketing in Eastern Uttar Pradesh: Evidences and Implications. Agricultural Situation in India, 42(11):975-980.

Pandey, R.K. (2001). Yield Gap of Wheat and Constraints in Adoption of New Technology by the Farmers in Plateau Region of Bihar. *The Bihar Journal of Agricultural Marketing. 9*(2), 155-162.

Sagwal, R.C. and R.S. Malik (2002). Constraints Oriented Strategy for Resources Management in Cotton-Wheat Cropping System. Indian Economic Panorama, 11(4):24-27.

Saxena, H.K. and S.C. Mathur (1980). Surplus of Wheat at Farms Level. Agricultural Marketing, 23(3):21-23.

Shalendra and G.N. Singh (2001). Economics of Production, Marketing and Storage of Wheat in District Kanpur (Nagar) U.P. *The Bihar Journal of Agricultural Marketing, 9*(1), 7-20.

Sharma, K.K. and A.K. Ratee (1985). Factor Use Efficiency in Haryana Agriculture. Agricultural Economics Review, 27(3):115-130.

Sindhu, R.S. and Mini, Goyal (2002). Shifts in Area, Production and Productivity of Wheat and Rice in Punjab. Indian Economic Panorama, 12 (3):29-34.

Singh and Chahal (2009). Extent of Adoption of Various Recommended Technologies in Wheat Cultivation. Agricultural Economics Research Review, (22):349-354.

Singh, Bhupinder, A.J. Singh and K.C. Dhawan (1980). A Study in to Price Spreads for Wheat and Paddy in the Punjab State. Agricultural Marketing, 23 (1):7-11.

Soni, S.N., P.C. Mishra and S.M. Kurmawanshi (2000). Economics of Technical Chang of Wheat Production in Sagar District of Madhya Pradesh. Crop Research Hisar, 19(3):452-456.

Thakur, P., L.S. Tomar and R. A. Gaur (1996). Constraints in Adoption of Improved Technology of Wheat Cultivation. Agricultural Science Digest, Karnal. 16(3):213-215.

U.D. Department Of Agriculture. (2021). Leading Wheat producers globally. United State: U.D. Department Of Agriculture.

U.D. Department Of Agriculture. (2015). Afghanistan:2015/2016 Wheat Production Above Avarage but Down from last year. United State: U.D. Department Of Agriculture.

An Economic Analysis of Wheat Production in Marja District

Dr. Ali Ahmad[1*], Hamidullah Hedayat[2] and Baryalai Rafi[3]

[1]Associate Professor and Chief of Research and Publications, Department of Agricultural Economics and Extension, Agriculture Faculty, Helmand University. Email: aada.aliahmad@gmail.com

[2]Student, Department of Public Administration, Faculty of Economics, Bost University

[3]Teaching Assistant, Department of Horticulture, Agriculture Faculty, Helmand University

Abstract

This study entitled ‘‘an economic analysis of wheat production in Marja District of Helmand Province’’ was conducted in 2022. The main objective of the research was to determine the cost of wheat production, analyze gross and net income, find out wheat marketing channels and problem of production. For the research, we selected the Marjah district of Helmand province purposively, selected (60) respondents randomly as well as six villages purposively in order to gather relevant information from them. For the method of primary data collection. We have divided their fields into three categories (small: 1-3 Jeribs), (medium: 3-5 Jeribs) and (large: above 5 Jerib) and have chosen (20) respondents for each field. As a result of the research, we found that the production cost of small, medium and large fields were (40721), (77023) and (151280) Afghanis respectively. The total income of the small, medium and large farms has reached (62831), (129348) and (302783) Afghanis respectively. The net income of small, medium and large farms is (22,110), (52,325) and (151,500) Afghanis respectively. We found two marketing channels of Wheat (producer-wholesaler-consumer) and (producer-wholesaler-retailer-consumer). The major problems associated in the Production and marketing of wheat were lack of irrigation water, lack of improved seeds, diseases, pests, lack of regular marketing, lack of proper storage facilities and lack of processing.

Keywords: Wheat, Production Cost, Gross Returns, Net Returns and Problem.

BOST

Academic & Research National Journal

Volume 1

Issue 1

Year 2022